

Goeden morgen, vrienden.

's-GRANOWAGE

Wij zullen dan ook deze morgen weer verdergaan met onze beschouwing omtrent de beste weg - de waarheid a.h.w. - van het leven. Nu zult U zich misschien herinneren, dat U een vorige maal werd verteld: cosmische wetten zijn de noodzakelijke begrenzing van ons leven. Het is mogelijk om cosmische wetten te formuleren, maar het zegt ons weinig. Daar tegenover leren de grote meesters, die op aarde zijn geweest, door hun eigen leven en hun leringen ons heel vaak een cosmische wet, zonder dat ze deze gewichtig schijnende naam gebruiken. Ik zou dan deze maal enkele punten willen belichten in verband ook weer met een persoonlijk geestelijk ontwaken.

De prins Siddharta meende van zichzelf te mogen zeggen: "Geboren ben ik voor het geluk en de wereld is zonneshijn." Maar toen hij de ellende van de wereld ontmoette, gesymboliseerd door drie figuren, vluchtte hij die wereld in, omdat zijn geluk voor hem geen geluk kon zijn zonder het geluk van de wereld. En dan vertelt het verhaal ons van zijn zwerftochten. Ik wil enkele minder bekende delen van zijn leven hier een ogenblik aanstippen met zijn uitspraken.

Komende bij de Sadhu's, de heilige mannen die door zware ontberingen enz. trachtten een geestelijk hoogstaand leven en ook een geestelijk kunnen te bereiken, zei onze zwerfende prins, na jarenlang hun gezelschap geweest te zijn: "Wie spreekt over de waarheid en meent hierdoor zichzelf te verhogen, bindt zich sterker aan de wereld dan hij, die het bezit erkent."

Het is vaak moeilijk voor een mens zich dit te realiseren. Maar wanneer je werkelijk de nadruk legt op je bereiking als belangrijk - niet als een normale functie van je eigen wezen maar als iets, dat je boven anderen verheft - dan heb je daarmee een keten geschapen, die je aan de wereld bindt. Het oordeel van die wereld wordt zo belangrijk, dat je er niet meer aan kunt ontkomen. En daarom heb je die wereld nodig. Zoals later, toen prins Siddharta voor fakir studeerde, hij meende te moeten verklaren: "Het wonder der mensen is slechts maya, de begoocheling, die zich openbaart. En geen weg kan gaan door de begoocheling, maar slechts door de waarheid." En zo heeft hij zich ook hier afgewend.

Toen de meester zich enkele leerlingen verzameld had, nadat hij eerst zelf ontwaakt was tot het besef van lichtend bestaan, sprak hij, waar later het eerste boeddhistische klooster is gesticht voor een gemeente. Gezeten op een lage muur sprak hij over de noodzaak van het begeerteloos zijn, over de noodzakelijke afzondering van de wereld. Nu was het gewoonte, dat zijn leerlingen hem ook vragen mochten stellen.

Dat vinden wij bij elke grootmeester terug. Ook Jezus, zoals U zich zult herinneren, had zijn eigen geheimschool. Zijn bijzondere leringen waren slechts bestemd voor zijn leerlingen. Maar daarnaast hield hij ook heel vaak gesprekken met willekeurige personen ergens in een plaats aan een bron en liet daarbij rustig elke kritiek op zich afkomen om door zijn antwoord het inzicht van de vragers te verdiepen.

Boeddha sprak nu: "Gij, die door het begeren gevangen zijt, zijt slaven van dingen, die niet werkelijk zijn. Want indien gij zegt: 'Ik verlang een heerlijke spijs,' is zij een voorbijgaand iets en ze zal niet voor altijd in U bevestigd zijn. Integendeel, hoe meer gij Uw lust hierin bevredigt, hoe meer gij zult vragen. Dit nu is waan. Doch wie het begeren overwint, moet afstand doen van al wat de wereld schijnt te bieden. Afstand doen van wat de wereld schijnt te bieden is moeilijk. Maar zij, die leren het rechte pad te gaan, het gouden pad van het gulden licht, zij zullen begrijpen, waarom het noodzakelijk is niet te minnen en niet te haten. Niet te begeren en niet af te wijzen. Want slechts zo vindt men een waarheid; zelfs indien deze waarheid betekent, dat men de wereld buiten zich laat."

Een Brahmien, die aanwezig was, een scherp denker, reageerde onmiddellijk: "Maar Heer, waarom spreekt gij dan nog tot ons?" Hij had gelijk. Want Boeddha zeide, dat hij zich van de wereld vervreemd had. Hij had dus geen roden meer om tot die wereld te spreken. Hij deed het toch en was dus klaarblijkelijk in strijd met zijn eigen leerstellingen. Toen gaf de Boeddha hierop dit antwoord: "Niet omdat ik begeer, spreek ik tot U. Want ik verlang niet gehoord te worden. Niet omdat gij luistert, spreek ik tot U. Maar ik spreek tot U, omdat de werkelijkheid in mij, de grote werkelijkheid van het begeerteloze, ont-komen aan waan, spreekt tot alle wereld." En daar hebben we dan het punt, dat voor deze morgen onze beschouwing waard is.

Het werkelijke, het Goddelijke, spreekt tot alle wereld, maar is dus gelijktijdig een begrenzing van alle wereld. Er is een cosmische wet, die zegt, dat wij nooit kunnen handelen tegen de eigenschappen en kwaliteiten van de scheppende Kracht in. Dat wij nooit het evenwicht in de schepping werkelijk kunnen verstoren, doch slechts in onszelf. Om dit toe te passen in ons leven moeten wij uitgaan van het standpunt: Ik heb een functie. Ik heb hier een wet te vervullen; n.l. de wet, dat mijn uiting noodzakelijk is voor het evenwicht en dat zo Gods wezen in mij wordt geopenbaard. Hoe? Daar vraagt men niet naar. Men vervult zijn doel in het leven.

Toen de Boeddha in Amritsar was, heeft men hem verweten, dat hij een tijdlang bij enkele dansmeisjes op bezoek was, met hen sprak en hen zegende. En de rechtvaardigen wierpen hem toen voor, dat hij met die verworpenen der aarde niet moest omgaan. Zijn antwoord luidde: "Indien zij niet waren, zoudt gij niet kunnen zijn." Met andere woorden, er moeten tegenstellingen zijn; en het is mijn taak niet om te oordelen, wie goed of slecht is, maar om overal in de wereld - ongeacht des werelds oordeel - mijn boodschap, mijn kracht, mijn zegen te geven.

In de evangeliën staat het helaas niet zo duidelijk opgetekend als in het leven van Boeddha. Maar ook Jezus' leerlingen maakten hem grote verwijten, omdat hij sprak met een vrouw, die reeds meerdere malen gehuwd was. (Een zeer beleeftede uitdrukking overigens.) Dat hij zich met haar aan de bron onderhield, vond men een heiligschennis. Jezus' antwoord tot zijn leerlingen was, dat deze vrouw aan hem meer behoefte had dan alle rechtvaardigen. Jezus was evenzeer als Boeddha een zoeker naar het cosmisch evenwicht. Dit cosmisch evenwicht voor onszelf te vinden is moeilijk, dat geef ik direct toe; maar het is toch mogelijk.

Wij hebben gesproken over de kracht in ons. De kracht in ons zal onze uitdrukking - ons wezen-leiden, ongeacht onze eigen wil. U moet dat goed onthouden. Onze wil bepaalt hoe wij leven, hoe wij beleven. Maar wat we betekenen voor de wereld rond ons, dat bepaalt God. Ik weet, dat dit schijnbaar in tegenstelling is met de wet van de vrije wil. Maar ook hier kan ik terug-grijpen op een van de uitspraken van Boeddha. Men zeide hem eens: "Dus wij zijn gebonden op het Rad. Onze schreden zijn niet vrij?" Boeddha antwoordde: "Wanneer ik tot het bewustzijn van de waarheid kom, ben ik vrij. Mijn onvrijheid is niet gelegen in het feit, dat ik leef, maar in het feit, dat ik meen te leven op een bepaalde wijze." Hij wilde hiermede uitdrukken: De vrijheid van wil bestaat wel degelijk. Zij is bepalend voor ons bewustzijn van de wereld. Maar zij is niet bepalend voor onze betekenis voor de wereld.

Het zal voor sommigen een onprettige waarheid zijn. Misschien dat ik daarom goed doe een voorbeeld te citeren, dat door een oudere leraar, de abt Ming Po, werd gegeven. Het is evenzeer oosters. Men zeide hem eens, dat er een verschrikkelijke demon was verschenen. De abt ging er heen met enkele van zijn volgelingen en ziet, vijf van hen zagen een engel, een goede geest dus, van buitengewone schoonheid. Eén echter een afzichtelijke demon. Toen begonnen de leerlingen met elkaar te strijden over wat er nu werkelijk was geweest. Zij zeiden, dat degeen, die één demon had menen te zien, dwaas was. Deze echter be-riep zich op de bewoners van de buurt, die de demon bevestigden, precies zoals hij hem gezien had.

Toen nam de abt Ming Po het woord. Hij zei: "Er zijn geen engelen of demonen. Er is slechts de openbaring van de kracht. En wie van ons de kracht aanschouwt, aanschouwt in de kracht zijn wezen. Zo wordt de demon voor U ge-

boren uit de engel, de engel uit de demon. Want de werkelijke betekenis van de kracht is voor alle leven gelijk. Maar de wijze, waarop wij deze kracht beleven, zal voor een ieder bepaald worden voor zijn eigen wezen." Toen wendde hij zich tot de leerling, die de demon had gezien, en zeide: "Ziet, gij zijt nog teveel gebonden aan Uw wereld. Uw gedachten zijn nog niet rein, omdat geweld in U leeft. Ga heen en reinig U. En keer dan terug, opdat gij zult leren engelen te zien."

Vrienden, ook gij ziet vaak demonen. Ook gij ziet soms engelen. Maar deze verschijningsvorm heeft niets van doen met de werkelijkheid. De wijze, waarop gij deze dingen aanvaardt en beleeft, die is belangrijk. Voor U. Dat wat is, kunt gij niet benaderen noch veranderen. Ik zou dit gaarne willen aanvullen met enkele voorbeelden:

Gij zijt ziek. Gij vreest Uw ziekte. De ziekte verslindt U.

Gij zijt ziek. Gij vreest de ziekte niet. Zij zal U een tijd kwellen, maar ten slotte voor U goed baren. Gij hebt haar niet gevreesd en zo is zij voor U geworden een bevestiging van het leven, een bevestiging van Uw streven.

Gij kent leed, gij geeft U over aan het leed en het vernietigt Uw leven.

Gij kent leed, gij aanvaardt desalniettemin het leven, maar leert zo het leed van anderen begrijpen. Uw wereld wordt ruimer, de vreugde van het bestaan groter. De kracht van Uw wezen is verveelvuldigd.

Gij meent wijs te zijn. Ge gebruikt Uw wijsheid om anderen te regeren. Uw wijsheid wordt U tot een vloek en vernietigt U.

Gij zoekt wijsheid en gebruikt Uw wijsheid om anderen te dienen. De wijsheid wordt U een zegen, het vergroot Uw bewustzijn en is ten slotte deel van Uw levende kracht.

Dit te beseffen is voor sommigen misschien moeilijk. Toch is het waar. Al wat je beleeft, al wat je doormaakt, al wat je bent wordt niet bepaald door de werkelijkheid, maar door de wijze waarop je de werkelijkheid aanvaardt kunt. Er is een evenwicht. Dat evenwicht is zo belangrijk, dat geen mens goed kan doen, zonder dat het kwade sterker in hem ontwaakt. Dat niemand bewust kan zondigen, zonder dat de deugd als mogelijkheid in hem groter wordt. De mens begrijpt dit niet. Maar God is evenwichtig. En doordat God evenwichtig is, moet alles voortdurend in balans blijven.

Eenzijdig denken brengt ons er toe het goede te verheerlijken bovenal en al hetgeen daarmede niet schijnt te stroken, kwaad te noemen. Wij vergeten, dat zonder het kwaad het goede niet, zonder het goede het kwade niet zou kunnen bestaan. Wij moeten heel goed weten, dat dit evenwicht er altijd is. Om te kunnen zondigen - bewust dus, wetens en willens - moet men weten wat het goede is, want anders kan er van geen schuld, geen werkelijke schuld of zonde sprake zijn. Het bewustzijn van het goede moet dus aanwezig zijn, wil het zondigen mogelijk worden. Maar hoe verder gij stijgt in het bewust beoefenen van de deugd, het bewust benaderen van het licht, hoe groter de kennis van het duister moet worden. Gij zult er nooit aan ontkomen.

Deze uitbreiding van ons wezen maakt het begrijpelijk, waarom de onthechting van de wereld zo nodig is. Zolang wij aan de wereld hechten, zijn wij niet evenwichtig in ons handelen en ons oordeel; dan realiseren wij ons niet de tegendelen, die in ons geopenbaard zijn. Maar zolang wij in staat zijn om de tegendelen werkelijk als bestaand te zien en ons eigen handelen slechts als de goddelijke wil, waardoor wij voor de wereld een zekere betekenis gewinnen, dan blijven we onberoerd. En ons weten omtrent licht en duister maakt het ons mogelijk alle schakeringen van beide te herkennen.

Men heeft Boeddha eens gevraagd, wat hij in zijn meditatie vond. Hij gaf toen een heel eigenaardig antwoord. Hij zeide: "Ik vond niets." Toen vroeg men hem: "Is dan het niets de werkelijkheid?" Boeddha antwoordde: "Nee. De werkelijkheid is niet en wel te zijn. Het is beide dingen tegelijk. Maar van uit Uw wereld is het niets. Want de wereld, die gij kent, is de wereld der waan. De wereld der waarheid kan slechts betekenis gewinnen, indien ge de wereld van waan verloren hebt."

Zo gaat het ons ook. We moeten vaak heel veel verliezen, voordat we de werkelijkheid begrijpen. Wij moeten heel veel prijs geven, voor wij kunnen opgaan in de realiteit. Neem Uw eigen leven weer als voorbeeld. Zolang gij leeft in de beperking van Uw eigen denken, zult gij gekweld zijn door kwalen en verantwoordingen. Gij zult gekweld zijn door leed; en Uw vreugden zullen U slechts klein lijken in vergelijking met al hetgeen ge hebt doorgemaakt. Toch zijn beide in evenwicht. Uw wijze van beleven was dus verkeerd. Indien ge nu echter Uw lijden werkelijk miniseert, zal Uw vreugde minder worden. Dan komt er een ogenblik, dat het U lijkt, of gij om niet leeft. Zonder reden. Maar in dit van uit stoffelijk standpunt redeloze bestaan ontwikkelt zich dan de waarheid: het uiten van het Goddelijke in elk opzicht.

Men heeft wel eens gezegd, dat een mens om waar geluk te kennen door de poorten der wanhoop gegaan moet zijn. Zo kunnen wij verdergaan. Een mens moet geluk en lijden gekend hebben, geestelijk en stoffelijk, wil hij in staat zijn een nieuwe wereld te aanvaarden. Een nieuwe wereld, die meer waarheid bevat dan alle werkelijkheid der materie en der geest tezamen.

Wetten zijn eigenschappen Gods. Het is daarom, dat we ze niet veranderen kunnen. Er bestaat geen goddelijke wet met een uitzondering, ook al wil men U dat misschien wel vertellen. Onthoudt dit: God kan Zichzelf niet verloochenen. Elke uitzondering, gemaakt op één van Zijn wetten, betekent een gelijktijdig verloochening van Zijn eigen wezen en daardoor een onvolmaaktheid of een niet-goddelijkheid. Dit is onmogelijk. Er is één wet, één werkelijkheid. Die cosmische wetten moeten en kunnen wij voor onszelf realiseren. De naastenliefde is een noodzaak. Niet ommetwille van het liefhebben van de naasten, maar ommetwille van de eenheid, die je scheidt tussen jezelf en de wereld; en dus tussen jezelf en God. Maar hoe groter het vlak wordt van beleven, hoe minder U een gevoelig mens zult zijn van uit menselijk standpunt, want er zal zo'n grote veelheid van vreugden en lijden zijn, dat deze elkaar in Uw wezen uitwissen. Er zal zo'n verschil zijn van overvloed en gebrek, van begeerte en verzadiging, dat in Uw wezen deze dingen niet meer kenbaar tot uiting komen. Ze zijn de veranderingen van de wereld, maar niet meer de veranderingen van Uw wezen. In deze naastenliefde bereikt U dus de gelijkmatigheid, de evenwichtigheid, die noodzakelijk is om het Goddelijke binnen het ik te openbaren. Gelijktijdig vindt U daarbij de vastheid der wetten steeds meer als steun voor het eigen ik. En het is een steun, die voor ons allen noodzakelijk is.

Ik geloof, dat er geen mens is, die niet te enigerlei tijd gevraagd heeft: "Geef mij een vaste lijn in mijn leven. Ik moet een doel hebben. Ik moet een hoop, een verwachting hebben." Die vaste lijnen kunt ge niet vinden binnen de grenzen van menselijk bewustzijn. Ge kunt ze slechts vinden in een aanvaarding van het Goddelijke. En deze aanvaarding impliceert, dat het Goddelijke te allen tijde de betekenis van Uw wezen moet bepalen voor de wereld. Daar kunt U zelf niet onderuit. U kunt van Uw kant uit streven om goed te doen. Maar dat goed zal in kwaad verkeren, als het noodzakelijk is voor het evenwicht van de goddelijke openbaring, de schepping. Ge kunt kwaad doen zoveel als ge wilt, maar indien God het wil, zal het voor de wereld tot goed worden. Slechts voor U in Uw wezen en beleven zijn deze waarden "goed en kwaad" reëel. Juist het feit, dat goed en kwaad voor U een voortdurende invloed zijn, is de reden van Uw onvolmaaktheid.

Niemand kan deze dingen uit zijn leven schakelen. Want wanneer een mens zegt: "Ik erken goed noch kwaad," leeft hij volgens zijn lusten. De betekenis van zijn leven verandert niet in de schepping; maar voor zichzelf vindt hij de onvrede, omdat tegenover de begeerte niet de verzadiging staat. In Uzelve kunt ge nooit de werkelijke rust vinden. Die kunt ge alleen vinden in de wereld, in de schepping, uiteindelijk in God.

Daarom is het noodzakelijk, dat gij - zoekend naar innerlijk evenwicht, naar een vervulling van de goddelijke wet in Uw wezen - voortdurend de naastenliefde hanteert. Niet als een gevoelsuiting, die de medemens a.h.w. tracht te omvamen in eigen gevoelens; maar als een ontwakend weten, een voortdurend sterker begrip voor al wat leeft en streeft, waar dan ook, hoe dan ook.

Een begrip, dat U actief doet ingrijpen, waar ge volgens Uw eigen weten meent dit te kunnen om het goede te bevorderen en het kwade te niet te doen. Maar niet zeggende: "Ziet, deze lijdt. Ik lijd met hem." Of: "Ziet, deze verheugt zich en ik verheug mij met hem." Maar zeggende: "Ziet, hier is de vreugde uit God geboren en daar is het lijden. En in beide vind ik een nieuwe aanvaarding en beleving van God."

Ik geloof, vrienden, dat dit voor vandaag mijnerzijds voldoende is. Ik zal het woord dan ook overgeven aan een volgende spreker, die op zijn wijze nog bepaalde punten zal belichten. Prettige zondag.

- - - - -

Goeden morgen, vrienden.

Nu moet ik weer proberen op mijn manier te illustreren, wat mijn voorganger eigenlijk heeft gezegd. Nu hoor ik helaas niet tot die grote kring van filosofen en denkers, die voortdurend met uitspraken van zichzelf en anderen de waarheid verder uittekenen. Weet U, ik ben één van die wezens, die - wanneer ze een wet moeten geven - een gedicht produceren. Die, wanneer men hun zegt te dichten, een schets maken; en wanneer men hun zegt te tekenen, werken met tonen, omdat elk middel onvolmaakt is om uit te drukken wat je bedoelt. Ik ben niet zeker genoeg van mijzelf om voor U hier eventjes met wat uitspraken en wijsheid een beeld te tekenen. Maar ik kan U misschien wel duidelijk maken, hoe ik het voel. Ten slotte speelt het gevoel ook een rol en vaak een heel wat grotere rol, dan wij voor onszelf toegeven. Ik geloof, dat U mijn poging toch zult willen tolereren.

Wanneer een bloem begint te bloeien zegt de wereld: "Ziet, er wordt schoonheid geboren." Wanneer ze verwelkt zegt men: "Er sterft een bloem." Niet: "Hier wordt voor het eerst de rijpheid geboren, de veelheid van bloemen voor het volgend jaar."

Ach, de mensen begrijpen het eigenlijk zo niet. Ze zien de uiterlijkheden. En het innerlijk? Ach, dat ontgaat ze.

Wanneer de winter komt met zijn stormen, wanneer de takken breken, wanneer de bomen er kaal en rillend schijnen te staan tegen een staalblauwe lucht, terwijl de vorst het water tot kristallen heeft getoverd, och, dan denk je er eigenlijk niet aan, dat dit nodig is voor de lente. Doch laten we eens eerlijk zijn: Wanneer er geen barre kou is, wordt de oogst veel slechter. Dan is er heel veel schadelijk gedierte, dat dan te sterk is en dus de mens zijn aandeel in de oogst ontnemt. Wanneer er te veel regen is, dan is het niet goed. Dan verdrinken de aardappelen in de grond en dan is het graan neergeslagen, vozig en soms zelfs leeg. Maar als er te weinig regen komt, dan is er helemaal niets. Gods natuur speelt eigenlijk met een wet van gemiddelden. Dat zou je zo kunnen uitdrukken:

Droogte, barheid en stralende zon, zijn lusten in het menselijk bestaan. Maar blijft het steeds droogte en stralende zon, dan moet hij ten onder gaan.

Wanneer het water neervalt voor een korte wijl, verfrist het heel de aard' en maakt het tot een nieuwe tuin. Maar blijft het vallen, spoelt het weg wat wereld heet en laat slechts puin, als na een zondvloed.

Wanneer he. goede de wereld regeert, dan kan men niet meer verdergaan, dan blijven de wereld en het denken en heel de mensheid stille staan, en vallen zo langzaam in een slaap. Een slaap, die wordt tot dood. Slechts waar het kwaad het goed bestrijdt, daar wordt het goede groot; en vindt de tijd de eeuwigheid.

Ik weet niet, of ik duidelijk maak wat ik bedoel. De spanningen en de tegenstellingen zijn voor mij zo belangrijk. Het lijkt misschien kinderachtig, maar die tegenstellingen zeggen mij eigenlijk wat leven is. En dan kun je natuurlijk verdergaan en zeggen, dat je wilt opgaan in een Nirwana, in een wereld

van beschouwend leven, waarin het ik geen deel meer heeft aan iets bijzonders, aan iets speciaals, maar wel aan alle dingen tegelijk. Je kunt gaan vertellen van alles, wat je zou willen. Maar als je werkelijk leeft, zijn de tegenstellingen voor jou zo belangrijk. Als je nu maar begrijpt, dat ze noodzakelijk zijn ten opzichte van elkaar, ja, dan wordt het leven lichter. Weet U, ik kan misschien ook wel een verhaaltje vertellen. Geen anecdoten. Die past - meen ik - niet op deze ochtend; maar iets, waaruit U misschien lering kunt trekken.

Er was eens een vorst, die alles had, wat zijn hart begeerde. Wanneer hij een leger uitstuurde om een nieuw rijk te veroveren, kwamen ze terug met rijke buit en met weinig verliezen. Wanneer hij schoonheid begeerde in zijn paleis, dan waren er vrouwen, schoon als de maan en de zon. Wanneer hij zeide: "Ik wil, dat het vandaag mooi weer is," dan was het heerlijk weer. Wanneer hij zeide: "Nu wil ik in de koelte van de ruisende regen schuilen," dan begon onmiddellijk de moesson. Die vorst was erg ongelukkig. Hij vreesde steeds alles te verliezen, wat hij had. Hij was bang, dat het een keer mis zou gaan. Zo had hij altijd een somber gezicht en ondanks alle vreugde leefde hij niet werkelijk.

Toen kwam er op een dag plotseling een wanhoopstijding. De boden kwamen aansnellen: "Meester, de barbaren uit het Noorden zijn ingevallen in het land." De vorst stond een ogenblik versteld. Er kwam een ander aan: "Meester, in de bergen is er een zware regen gevallen. Er komt een grote stortvloed, een overstroming. Het water bedreigt al de wijken van Uw hoofdstad." Toen begon de vorst te glimlachen. En hij zei: "Voor het eerst in mijn leven voel ik mij gelukkig."

Al zijn raadslieden waren ontsteld. Ze wisten helemaal niet meer, wat ze moesten denken. Zou hun vorst, die goede man, die altijd voor het hele rijk had gezorgd met welvaart en vrede, zou die nu plotseling waanzinnig zijn geworden? Of....kwam nu misschien een sadistische trek naar voren? Eindelijk was er één - een oude raadsman, die de vader van de vorst al gediend had - die heel voorzichtig vroeg: "Ja, maar Heer, hoe kunt U nu gelukkig zijn, wanneer de barbaren invallen en ons land overstromen? Hoe kunt U gelukkig zijn, wanneer het water misschien dadelijk Uw paleis wegspoelt?"

Toen zei die vorst: "Kijk, nu heb ik tenminste wat te doen. Haal onmiddellijk alle arbeidsbataljons bij elkaar. Stapel zakken op, zet schotten, opdat de stad vrij blijft. De kleine gebouwen, gooi die maar in elkaar. Maak dammen van puin. Versterk de wanden van de rivier, zorg dat de oever niet verder afbrokkelt. Roep het leger bij elkaar. Trek op, ik ga mee. Ik ga vechten tegen de barbaren." De raadslieden zeiden: "Nu, dat valt ons eigenlijk van hem mee. Maar waarom glimlacht hij nu voortdurend?"

Dat duurde, totdat eindelijk de oorlog bijna gewonnen was. Niet helemaal, want de barbaren bleven in het Noorden en bleven dus voortdurend de grenzen aanvallen. De rivier was gekanaliseerd; de overstroming was voorbij. Alles was weer pais en vree. Toch zat die vorst zo erg gelukkig te glimlachen. Toen zei de raadsman heel voorzichtig tegen hem: "Hoogheid, waarom glimlacht U?" De vorst antwoordde: "Ik ben altijd bang, dat de barbaren komen en dat ze toch weer mijn hele rijk en mijn hoofdstad veroveren. Daarom kijk ik rond mij. En dan denk ik: "Kijk, die schoonheid heb je vandaag. Of je ze morgen hebt, weet je niet. Dan vind ik het mooi. Dan ben ik gelukkig, dat ik het allemaal heb."

De mensen hebben hem waarschijnlijk niet begrepen. Maar die vorst was een groot wijsgeer. Per slot van rekening wanneer je geniet van hetgeen je bang bent te verliezen, dan geniet je intens. Dan ken je de intense vreugde van een ogenblikkelijk bezit. Maar wanneer je meent, dat je iets toch wel hebt, wanneer je meent, dat iets je recht is, enz. enz., dan kun je er nooit werkelijk in leven. Dan is het meer een zorg dan een vreugde. En ik geloof, dat dat toch wel - van uit mijn standpunt - een van de belangrijkste punten is van de hele ochtend.

Natuurlijk, ik ben het met U eens, de wijsheid die ten slotte tot de bereiking leidt, is ook noodzakelijk. Maar ze blijft voor ons immers toch maar theorie. Laten we eerlijk zijn. Is er één van U, die een toestand van begeerte-loosheid, van wereldafzondering kan bereiken en gelijktijdig toch in de wereld werkzaam zijn en de wereld dienen? Ik geloof het niet. Ik hoop, dat ik U niet

te laag aansla. Als ik iemand te laag aansla of beledig, dan vergeeft U het mij a.u.b. Maar ik kan het niet geloven. Ik geloof, dat U mensen zijt. En als mens moet je het zo bezien: Wanneer je intens kunt leven met wat je vandaag hebt, dan is het omdat je bang bent, dat je het morgen niet meer bezit. Wanneer je iets vreest, dan vergalt het al je vreugde. Wanneer je alles hebt en je hebt één angst, dan is je hele leven vergald. Dan heb je niets. Dan heb je dus ook niet de werkelijke wijsheid uit de belevingen, dan krijg je ook niet het evenwicht in jezelf.

Je zou het dus zó moeten doen: Je zou zover de toekomst moeten kunnen vrezen, als ze je het mogelijk maakt het heden te beleven als een vreugde. Een rare filosofie? Misschien. Maar zegt U eens voor Uzelf: Wat heeft U eigenlijk niet allemaal voor plezier, voor vreugde! Het werk, dat U doet, is goed gelukt. Ja, als U denkt: "Wanneer krijg ik het klaar?" dan kunt U de vreugde er niet van hebben. Natuurlijk niet. U hebt gezondheid, terwijl anderen toch op het ogenblik ziek zijn. Als U bang bent, dat U morgen ziek wordt, kunt U het vandaag genieten. Maar wanneer U alleen maar denkt aan de schone kanten, dan heeft U aan gezond zijn niets. Op het ogenblik, dat U de ziekte nabij voelt, kunt U Uw gezondheid pas appreciëren. Op het ogenblik, dat de ziekte pas voorbij is, apprecieert U haar weer. Waarom? Omdat U zich alleen op dat ogenblik realiseert, wat U bezit.

Dan wil ik nog een aardig verhaaltje vertellen. En dat is dit: Er was eens een man, die een grote weegschaal had. En dat ding nam hij overal mee. Ook toen hij overging. En wat wil nu het geval? Hij komt voor het gerechtshof der 42 Rechteren. (Het is n.l. een egyptisch verhaaltje.) En daar hebben ze ook een weegschaal. De weegschaal der Rechtvaardigheid. Maar ja, hij vertrouwde dat niet. Hij had zijn weegschaal, die was goed. Dus vroeg hij, of zijn weegschaal gebruikt mocht worden. En iedereen zei natuurlijk: "Ja, dat is wel goed." En toen begon hijzelf - heel voorzichtig, want niemand anders mocht het doen - zijn goede daden en ook zijn verkeerde daden op te stapelen. De schaal sloeg zo scherp door naar de onderwereld, dat die man zich doodschrok. Maar nu was er ook Maät, dat is de godin der barmhartigheid. Maät kwam, bekeek zijn weegschaal en glimlachte. Ze nam iets van de ene schaal af en legde het op de andere. En zo wisselde ze verschillende dingen om. De man stond te kijken, want hij was een echte weger; hij voelde dat als een ambt. En toen zei hij: "Nu hebt U de dingen verward." "Nee," zei Maät, "jij hebt één ding vergeten, mens. Je hebt ingedeeld naar je eigen bewustzijn, niet naar het oordeel der Rechteren. En omdat je eerlijk bent, geef ik je voor het goed nog één ding meer." Toen nam ze een veer en legde die op de weegschaal van het goede. En ziet, van af dat moment kon hij ingaan in het land van vreugde.

Er wordt iets mee gezegd. Het is zo echt: "Jullie oordelen nu wel en menen, dat jullie weegschaal, jullie maatstaf, de goede is. Maar die is niet goed. Die weegschaal kan er misschien net mee door, omdat de weegschaal berust op een wet, die uit God voortkomt. Want de weegschaal van de weger en van de Rechteren berust op dezelfde wet. Omdat de wet er is en de wet eeuwig is, onveranderlijk, zal elk werktuig daarvoor bruikbaar zijn. Maar het oordeel van het hoge is niet gelijk aan het oordeel van het lage. En zo was onze arme weger iemand, die zichzelf erg in moeilijkheden bracht door zijn eigen oordeel te gebruiken om cosmische zaken te bekijken.

Mag ik er van mijn kant dan nog een lesje aan toevoegen? Ik zou willen zeggen, vrienden, het is heel goed, dat U Uw leven nu serieus neemt. Het le- is ten slotte een ernstige zaak. Want het kan voor Uw geestelijk bestaan, voor Uw werkelijk bestaan zoveel betekenen. Maar wat U niet te erg nu serieus moet nemen, dat is Uw eigen oordeel en Uw eigen vermogen tot oordelen. Vindt U het vreemd, dat ik dit zeg? U kunt immers de werkelijkheid niet beoordelen. U kunt alleen beoordelen, wat voor Uw eigen wezen verantwoord is, ^{wat} en niet. Voor de rest spreekt U oordelen uit bij de vleet, de hele dag door, maar er is er praktisch niet één bij, dat deugt. En wanneer er eens een is, dat juist is, is het meer een toeval dan werkelijk Uw bewustzijn, dat het tot stand heeft gebracht.

Wanneer U dat eens even verwerkt, dan zult U met mij tot de conclusie

komen, dat de grote oplossing van het leven, de geestelijke kracht, ergens anders gezocht moet worden. Niet in ons wegen en meten van de dingen. In het enige, wat van ons is, moet het liggen: In ons beleven. En ons beleven moet intens zijn. Niet vandaag beleven, wat er morgen komt; want dan beleef je noch vandaag, noch morgen. Beleef heden, wat er heden is. Beleef alles zo intens als je kunt. Leef met de wereld mee, maar zie het niet als een dienen van de wereld zonder meer. Zie het als een uiten van jezelf en de kracht, die in je schuilt.

Zorgen voor morgen heb je altijd. Maar die komen op een ogenblik, dat ze zich als probleem voor je openbaren. Dan los je het probleem op of je lost het niet op. Eén van de twee. Maar nadat je hebt vastgesteld "het is opgelost of het is onoplosbaar," leg je het terzijde. Het heeft verder niets met het heden te doen. Slechts op die manier heeft het iets te zeggen.

Ik wil dan nog wel een stap verdergaan. De meeste mensen vertrouwen in gisteren en in morgen. Niet in vandaag. Over wat je vandaag doet, denk je niet na. Je meent, dat je de plannen, die je voor morgen maakt, wel kunt vertrouwen, maar niet wat je op het ogenblik doet, want anders zou je geen plannen voor morgen zozeer maken. Leer nu eens te vertrouwen in heden, in wat er nu gebeurt, wat er nu bestaat, wat je nu hoort, wat je nu ziet, wat er nu is. Alles, wat dat in je wekt, is werkelijkheid. En gebruik dan die werkelijkheid eens om in jezelf tot een evenwicht te komen, waarbij je leed en vreugde, goed en kwaad kunt accepteren; en waarin je steeds kunt opgaan in vreugde, omdat je ze verwacht of beleeft.

Het is voor ons belangrijk, dat we het licht kennen in onszelf. Het duister is er toch wel; het duister blijft altijd aanwezig. Maar als wij dat licht voorlopig maar zoeken, dan kunnen we later wel eens voor onszelf een evenwicht gaan brengen, waardoor licht en duister samenvloeien. Laten we voorlopig zorgen, dat we door het leven in het heden, het leven van uit onszelf, zonder angst, zonder begeren en morren, alleen levend in het nu, dat we zo komen tot die geestelijke rijkdom, die we nodig hebben om misschien dan uiteindelijk de mogelijkheid te bereiken van absoluut evenwicht, bewuste aanvaarding van God.

Ik ben op het ogenblik iets beperkter dan normaal in mijn mogelijkheid om persoonlijk uitdrukking te geven....maar denk er eens over na. Het betekent heel veel. En hoe meer het betekent, hoe belangrijker het is, nietwaar? Hoe belangrijker het is voor U, wanneer het in U een betekenis krijgt. Die zal voor ieder van U anders zijn. Dat hindert niet. Want ieder van U leeft van uit zichzelf naar de grote waarheid toe. Hier laat ik het dan bij. Het woord is aan de laatste spreker. Een prettige dag verder.

We gaan deze bijeenkomst voor U besluiten met het Schone Woord. Ik wil dat deze maal anders doen en zou daarom gaarne telkenmale weer een woord van U krijgen, maar elk woord op zichzelf afhandelen.

TROTS.

Ik zie mezelf als toornende burcht en durf zo het leven bestaan. En versloten zijn de poorten van mijn wezen. Niemand kan binnengaan. Zo leer ik de eenzaamheid te vrezen en vlucht ik voor de werkelijkheid, totdat de trots op eigen wezen - die het ik dan moedeloos bestrijdt - eindelijk geeft aan nederigheid een zegen, begrip aan leven en bestaan. Dan.....met de open poort van 't leven kan men tot beter leven gaan.

RUST.

Wanneer een kerkklok klinkt en zingt door de lucht, een vogel wat ruisend haar snelle vlucht herneemt, en in mij heel geen vraag meer is, niets wat naar zelfzucht zweemt, dan ken ik vrede, ken ik rust. Mijn taak is nu volbracht; en ik wacht in zoet beschouwen nu op 't vallen van de nacht. Ik weet: "De rust, die ik geniet, is kracht voor verdergaan." Zo wordt de rust mij tot een bron van beter, schoner voortbestaan.

WIJSHEID.

Ik dacht: Ik ben wijs, want ik weet zo veel. Ik heb kennis in mij begraven en ik zal een ieder, die daarom komt aan de bron van mijn wijsheid laven. Maar ik had het leven misverstaan. Ik had het niet begrepen. Mijn kennis, mijn weten, ze waren zo klein, zo droog, zo dor en benepen. Toen dacht ik: "Verwerp het weten en ga in het leven zonder dat voort." Het leven was droog en dor en leeg, 't had niets meer, dat mij nog bekoord'. Toen nam ik het leven en 't weten te-zaam en trachtte 't zijn te begrijpen. Toen was er geen kracht meer, of dorte, of licht, dat het hart tezamen deed nijken. Ik voelde het leven voor mij als een plicht; 't zijn als een werkelijkheid. Zo vond ik mijn wijsheid door 't leven en de strijd en daardoor werkelijkheid.

WILLEN.

Willen, een woord, dat zo weinig zegt, al spreekt men het soms wel zeer oprecht. Want willen betekent: volbrengen meteen en niet slechts omschrijven het gewilde alleen. Men zegt vaak: "Ik wil," en meent slecht: "Ik wens." Men zegt: "Ik zou willen, maar ik ben slechts een mens." Men vergeet, dat de wil in werkelijkheid een verlangen is, dat het wezen leidt langs 's levens pad.

Willen, dat is een innig verlangen, zodat je van het leven zelf alles terzijde durft werpen om voort te streven naar het ene, waarnaar je wezen ver-langt. Dat ene, waaraan - zelfs ten koste van alles - je wezen als een berei-ken nog hangt. Dan word je - in het willen - begrijpen gegeven. En zie je, dat willen is leven alleen, bewust met een streven, een weten om 't leven, zodat je kunt zeggen: "Daar ga ik heen."

Wanneer U zo spreekt, vrienden, over willen, dan moeten we goed begrij-pen, dat wat de mensen zien als wil, niet bestaat. Wil is een verlangen. Een verlangen zo groot, dat je alle offers brengt om het verlangde te berei-ken. Meer niet.

Wanneer men U spreekt over wijsheid, dan verstaat men er soms onder een begrip van het leven, soms een hoeveelheid van kennis. Maar eerst wanneer de-ze beide tezamen komen, zodat er het begrip van eigen wezen en leven plus de kennis en een begrijpen van de wereld uit voortvloeien heeft men werkelijke wijs-heid.

Wie een wil heeft tot wijsheid en wijsheid vindt, bemerkt dat daaruit wordt geboren: rust. Want het begrip omtrent de dingen geeft je het vermogen te dragen en te aanvaarden; geeft je tevredenheid. En tevredenheid geeft rust.

Maar verhef je niet trots op hetgeen je bereikt hebt. Want wie trots is op zijn wijsheid, laat de dwaasheid toe. Neen, neem de wijsheid als het doel van Uw leven. Naarmate ge haar meer tot een werkelijkheid maakt, zult ge leren aan-vaarden, wat ze U geeft: rust en vrede. Rust en vrede zijn de weg, die ons voert tot een onmiddellijk aanvaarden van een licht, dat voor vele anderen nog ver-blindend en verterend is.

Daarmee zullen we dan deze bijeenkomst besluiten, vrienden. Wij wensen U allen een aangename zondag, een zegenrijk werk in de komende dagen; en voor-al ook iets van de wijsheid, iets van de rust, vooral iets van de innerlijke vreugde, die de mens geluk noemt. Goeden morgen.

.....